

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja



Obec Obišovce Na obdobie rokov 2022 - 2027

Dátum vypracovania: r. 2021

Dátum schválenia OZ : jún 2023

Podpis starostu obce:

ÚVOD

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (ďalej len PHSRO), je východiskový plánovací a činorodý dokument vypracovaný za účelom riešenia súčasných sociálno-ekonomických rozpoložení za účinného využitia všetkých (ekonomických, naturálnych a iných) kapacít.

PHSRO je definovaný aj ako otvorený program, t.j. obec ho môže podľa prípadných potrieb dopĺňať a aktualizovať. PHSRO má plniť progresívnu a stimulujúcu úlohu, nemá obmedzovať príležitosti. V tom je v porovnaní s územnou a plánovacou dokumentáciou progresívnejší.

Cieľom PHSRO je vytvoriť systematickú a funkčnú taktiku zameranú na rozvoj obce po všetkých stránkach s využitím prevažne vlastných vstupov a ako doplnok (percentuálna výška doplnku bude závisieť od konkrétnych projektov) predvstupové (po vstupe do EÚ povstupové) podporné fondy EÚ.

Na základe faktov a možností obce sú formulované všetky ciele a aj prostriedky, ako tie ciele dosiahnuť, čiže ako zvýšiť životnú úroveň (ekonomickú a tiež sociálnu) obyvateľov obce Obišovce.

1. PLÁN ROZVOJA OBCE

1. Plán rozvoja obce je rozdelený do týchto základných častí:

➤ Sociálno-ekonomická analýza a možnosti obce (swot analýza)

Sem patrí reálne zistenie a následné zhodnotenie finančného, prírodného a demografického stavu obce.

➤ Určenie priorít a pilierov projektov

Po zistení všetkých faktov je potrebné prehodnotiť možnosti a oblasti, do ktorých sa oplatí investovať. Potom je potrebné urobiť užší výber, podľa vopred stanovených kritérií, a vybrať len tie najlepšie návrhy, respektíve typy. Aj keď týchto bude spočiatku určite viac, je potrebný seriózny výber z toho dôvodu, že aj tak nebude dosť finančných prostriedkov na zrealizovanie všetkých, a lepšie je ich menej začať a dokončiť, ako viac začať a kvôli finančným problémom ani jeden z nich nedokončiť.

➤ Stanovenie konkrétnych cieľov a vypracovanie podrobných projektov

To je asi najnáročnejšia časť prípravy. Je tu potrebné ešte raz zhodnotiť všetky klady aj zápory, všetky vplývajúce činitele a reálne sa zamyslieť aj nad možnými komplikáciami a ich riešeniami. Keď všetko podrobne prepracujeme, nič nás už pri realizácii projektu nezaskočí, a tým neznemožní daný projekt dokončiť.

➤ **Nájsť potrebné zdroje financovania**

Ešte pred samotnou realizáciou je potrebné vypracovaný projekt finančne zabezpečiť. Na to sú potrebné finančné prostriedky obce a jej vnútorné rezervy, štátne finančné zdroje, podporné fondy EÚ, ekonomicky zdatní partneri – tuzemskí a zahraniční investori.

➤ **Kvalita riadenia – manažment, dostatok potrebných LZ**

Po všetkých potrebných úkonoch plánovania nasleduje samotná realizácia. Tu je veľmi potrebná dobrá organizácia už konkrétnych prác a potrebný kapitál LZ. Organizáciu doporučujeme rozdeliť na dve časti:

1. organizácia počas výstavby, respektíve realizácie projektu
2. organizácia prevádzky už fungujúceho projektu

2. Ciele PHSRO

A. v ekonomickej oblasti

- zvýšenie ekonomickej výkonnosti obce
- rozvoj malého a stredného podnikania
- zvyšovanie produktívneho potenciálu
- znížiť mieru nezamestnanosti v obci
- zlepšenie kvality života, čiže zvýšenie životnej úrovne
- kvalitné zásobovanie tovaru dennej potreby pre domácnosti

B. v oblasti životného prostredia

- doplniť chýbajúcu infraštruktúru (kanalizáciu, vodovod)
- odstrániť divoké skládky
- zabezpečiť 100% kompostovanie biologicky rozložiteľných odpadov z domácností a záhrad
- zabezpečiť čistotu brehov riek, potokov a priekop verejných priestranstiev

C. v oblasti propagácie vidieka

Podpora a rozvoj cestovného ruchu, vidieckej turistiky a agroturistiky. Výstavba infraštruktúry (parkovacie plochy, verejná zeleň, chodníky) a rozvoj aktivít podporujúcich všestranný rast obce, napr. informatizácia, občianska participácia, ďalšie vzdelávanie, športové podujatia a pod.

1. SOCIÁLNA A EKONOMICKÁ ANALÝZA

1.1. GEOGRAFICKÁ POLOHA A HISTÓRIA OBCE

Obišovce sa nachádzajú na dolnom toku Svinky, ktorá sa za dedinou vlieva do Hornádu. Po jej pravej strane sú výbežky Čiernej Hory a po ľavej výbežky Šarišskej vrchoviny. Horotvorné procesy v minulosti tu vymodelovali nádherné končiare a malebné údolia. Okoliu dodáva zvláštny ráz aj výbežok Košickej kotliny, tiahnúci sa od Košíc okolo Hornádu a severným okrajom sa dotýka Obišoviec. V okolí sú náleziská vápencov, dolomitov a krmencov. Do obce je ideálny prístup z diaľnice D1 Košice- Prešov, ktorú je potrebné opustiť v križovatek Lemešany. Odtiaľ smerom na Kysak je do Obišoviec už iba 2 km. Do Obišoviec je možné sa dostať aj po starej ceste medzi KE a PO, ako aj od Košíc cez Družstevnú p. H., ale aj od Ružínskej priehrady okolo Hornádu, prípadne od obcí v pohorí Čiernej Hory – Ľubovca resp. Bzenova pozdĺž riečky Svinka. Hromadnú dopravu pre občanov obce a jej návštevníkov, prioritne zabezpečuje železničná spoločnosť.

Nadmorská výška dediny je 297 m, pričom najnižšie položené miesto má 239 m a najvyššie 519 m. Leží na hranici dvoch samosprávnych prajov – Košíc a Prešova a od obidvoch je vzdialená 20 km. Administratívne patrí pod Košice okolie a do KSK. Prvá písomná správa o obci pochádza z roku 1289 a jej názov je odvodený od osobného mena Obus alebo Obuš. Vyvíjala sa zo staršej usadlosti. Najskôr patrila pod panstvo Abovcov z Drienova. Postupne sa jej názov formoval na Abos, Abows, Obišowcze a od roku 1920 najskôr do podoby Obyšovce a neskôr ako Obišovce. Nádherné a strategické polozenie lokality lákalo staršie civilizácie, o čom nás presvedčajú bohaté historické ale predovšetkým vzácne archeologické nálezy. Osada bola vyplienená po tatárskom vpáde a znova zaľudnená. Jej obyvateľstvo sa zapodievalo baníctvom, ktoré sa tam zachovalo ešte v 15. storočí. Na okolí vidno staré otvory šachiet baní, ale aj úlomky rudy.

Obišovce sa sľubne rozvíjali až do morovej epidémie v roku 1645. Vtedy sa čoskoro vyľudnili, ale po ustálení pomerov v Uhorsku po porážke posledného stavovského povstania začiatkom 18. storočia znova nadobudli na význame. K povzneseniu obce prispelo aj vybudovanie železničnej trate medzi Košicami a Prešovom v roku 1870 a najmä to, že v iba 1 km vzdialenom Kysaku sa vytvoril dôležitý železničný uzol, ktorý poskytoval ľuďom prácu. Obyvatelia obce, ktorí pamätajú pôvodný viadukt železničnej trate Kysak – Prešov, hovoria o ňom ako o nádhernom staviteľskom diele talianskych architektov z 19. storočia. Most dokázal preklenúť celé údolie Svinky ako aj cestu smerom na Ruské Pekľany. Bol však nacistami pri ich ústupe pred oslobodzovacími sovietskymi vojskami vyhodený do povetria dňa 20. januára 1945. Obec bola v týchto dňoch aj oslobodená. Súčasná železničná trať vedie cez obec v 17‰ stúpaní a v ostrejšom oblúku tvaru „S“ ako bola jej pôvodná trasa. Viadukt bol po 2. svetovej vojne nahradený dvoma mostami – 1 železným nad Svinkou a 1 oblúkovým mostom z betónu nad cestou.

Po zániku baníctva sa obyvatelia začali venovať poľnohospodárstvu domácej výrobe plátna, ťažbe dolomitov, piesku a kameňa v kameňolomoch. Po druhej svetovej vojne pribudli pracovné príležitosti v energetickom závode „Elektrorozvodne“ na katastrálnom území Obišoviec, aj v novej prevádzke Frucony tzv. „Kapustárne“, slúžiacej na výrobu konzervovanej kupusty, ovocia a zeleniny. Neslávna povojnová kolektivizácia dediny na Slovensku, aj v Obišovciach násilne „zhabala“ majetky roľníkov v prospech JRD. Tak postupne začala v dedine „vymierať a dožívať“ posledná generácia obyvateľov, majúca skutočný a vrúcny vzťah k pôde. Pokračovaním skrivodlivosti voči roľníkom bolo postavenie Rozvodne na ich pozemkoch. Roľníci na znak nesúhlasu so stavbou, odmietli „halierové“ odškodnenie a tak dodnes neboli za pôvodný záber pôdy rehabilitovaní... Vraj preto Rozvodňa dodnes nosí meno obce Lemešany, hoci stojí na katastrálnom území Obišoviec.

Predtým nezanedbateľné miesto v živote obyvateľov obce malo povozníctvo. Cez obec okolo Torysy, Svinky a Hornádu smerovali povoznícke trasy a v okolí Obišoviec neďaleko stredovekého kamenného hradu. Furmani boli často ozbíjaní a aj preto hrad dostal prezývku „Zbojnický hrad“. Furmanstvom v zimných mesiacoch si privyrábali obišovskí roľníci ešte aj v období tesne pred kolektivizáciou. Storočia pretrvávajúci úzky vzťah dedinčanov k pôde, dokumentuje zmienka z roku 1370 o tunajšom mlyne pri Svinke. V histórii obce vieme narátať dokonca tri mlyny. Schátralá časť posledného z nich, je súčasťou rekonštruovaného rodinného domu. Tento mlyn plnil svoj účel ešte v 70.

rokoch 20. storočia. Spolu s vodnými kanálmi, hrádzami a stavidlami, tvoril neopakovateľný kolorit obce.

V 16. storočí obec patrila šľachticom z Budimíra a Somosyovcom. V 17. storočí Segeyovcom a Fúzyovcom. V 18. storočí Sztarayovcom, Görgeyovcom, Karolyiovcom, Okolicsanyovcom a Medňanským a v 19. storočí Mariassovcom a Péchyovcom. Naposledy tam mali svoj statok Starkovci, ktorí boli nemeckého pôvodu a pôsobili tam až do konca druhej svetovej vojny. V Obišovciach sa teda vystriedali jedenásti majitelia a na takú početnosť rodov, je v obci pomerne málo historických svetských zariadení. V roku 1787 mali Obišovce 442 obyvateľov, do roku 1828 sa ich počet zvýšil na 612 a potom tento počet sa neustále znižoval, takže v súčasnosti tam býva do 400 ľudí. Ešte v 70. rokoch 20. storočia mala obec 570 obyvateľov, pod ich ďalší pokles sa podpísal aj program tzv. strediskových obcí vtedajšej moci, kedy na obec bola uvalená stavebná uzávera, trvajúca takmer do nežnej revolúcie. V tomto období mohol v dedine postaviť si rodinný dom iba občan, ktorý pracoval na jej území t. j. na JRD, vo Frucone alebo na Rozvodni. Iný výber jednoducho neexistoval. Početnosť obyvateľov však počas víkendov zvyšujú chalupári a chatári. Obec a okolie zasiahla silná vlna reformácie a v obci v tomto období žije 243 obyvateľov, ktorí sa hlásia ku r. k. náboženstvu a 90 k evanjelikom a. v.

Pozornosti návštevníkov obce neunikne r. k. kostol neďaleko železničnej zastávky, ktorý stojí na kopci „Putnok“. Kostol je zasvätený Ružencovej Panne Márii, ktorej sviatok a púť spojená s odpustom pripadá na prvú októbrovú nedeľu. Obišovce sú obcou, kde sa vtedy koná jedna z najvýznamnejších pútí r. k. cirkvi košickej arcidiecézy. Tisíce pútnikov sem prichádzajú si uctiť Milostivý obraz Panny Márie, ku ktorého pôvodu a histórii sa viaže viacero legiend. Okrem už spomínaného dňa, aj každú prvú sobotu v letných mesiacoch roka, sa na tomto vršku konajú arcidiecézne fatimské stretnutia. Kostol bol postavený na mieste ešte staršej neskororomanskej stavby, ale počas svojej existencie bol niekoľkokrát prestavaný až dostal gotickú podobu. Jeho najväčšia úprava sa uskutočnila v roku 1888. Od prvej polovice 16. storočia až do roku 1769 ho mala v správe evanjelická cirkev a slúžil aj pre kavínov. Terajšie okolie kostola je od roku 1999 prispôbené na slávenie pútí pod šírim nebom. V danom roku bol postavený vonkajší oltár, ktorý dal areálu kostola skutočný pútnický charakter. V rokoch 2020 – 2023 bude prebiehať na vonkajšom oltári rekonštrukcia. Jeho výstavbu riadi a financuje arcibiskupský úrad Košice.

Legenda o pôvode Milostivého obrazu Panny Márie podľa histórie.

Ďalší zo zdrojov poznatkov o pôvode obrazu sa nachádza v kistórii, ktorá nám ponúka viac verzií. Podľa najstaršej sa milostivý obraz Panny Márie nachádza v Obišovciach zásluhou rodu Mariassovcov ktorí sa zaslúžili o rozvoj náboženského života medzi svojimi poddanými. Obišovce sa dostali do ich vlastníctva v 14. storočí. Sídlo rodu bolo v Drienove, no neskôr bývali aj v kaštieli, ktorý postavili v Obišovciach. Odtiaľto mali výhľad na celú toryuskú dolinu, v ktorej sa nachádzalo ich panstvo. Samotné meno rodu Mariasy naznačuje veľkú mariánsku úctu v tomto rode. Niekedy v polovici 14. storočia jeden z príslušníkov tohto rodu, vraj s pomerne malým počtom vojakov, premohol svojich nepriateľov v boji. Milostivý obraz sa nachádzal na bojovej zástave. Nepriateľské vojská, keď videli túto zástavu, dali sa na útek s pokrikom: „Idú mariánske pluky!“ /Toth Sándro: Šarišské hrady/. Ak obraz v chráme je totožný s obrazom na bojovej zástave, vysvetľovalo by to ranu na tvári Panny Márie, ktorá mohla byť utržená v niektorom z bojov, ako aj kroavé stopy sú pozostatkami kroiprelievania v bojoch. Toto tvrdenie si však vyžaduje hlbšie a dôslednejšie skúmanie, ktoré by určite bolo veľmi zaujímavé a prinieslo by biac svetla do histórie, doposiaľ zahalenej do rúška tajomstva. Podľa tejto verzie, by bol počiatok mariánskej úcty v Obišovciach položený do 14. storočia. V ďalšej alternatívnej verzii sa pôvod milostivého obrazu viaže s blízkou obcou Drienov. V minulosti Obišovce juridikčne patrili pod správu Drienova, v ktorého farskom kostole sa tento obraz nachádzal. Na prelome 16. a 17. storočia, keď sa šírila kalvinizmus na našom území, kalvíni sa zmocnili obce Drienov a povyhadzovali všetky predmety a symboly s mariánskou tematikou. Pri vyhadzovaní mariánskeho obrazu, bol obraz bezcitne zasiahnutý bičom, čím sa vysvetľuje aj pôvod rny a kroavé kropaje na tvári Panny Márie. Zbožní veriaci však obraz zachránili a zanesli do blízkych Obišoviec na vršok Putnok. Nie je známe, či kaplnka na vršku už stála, alebo ju narýchlo postavili a umiestnili do nej obraz. Neskôr sa uvažovalo o vrátení obrazu späť do Drienova, no veriaci ľud rozhodol, že ostane na vršku, kde sa neskôr vybudoval mariánsky chrám, od počiatku vyhľadávané pútnické miesto. Podobnosť obišovského obrazu s obrazom Panny Márie v Trnave, sa tiež vysvetľuje v súvislosti s rodom Mariassy. Niektorý člen spomínanej rodiny dal vyhotoviť kópiu podľa obrazu Panny Márie /pochádzajúceho z 12. alebo dokonca až z 9. storočia/ v chráme sv. Alexie a sv. Bonifáca v Ríme. Trnavský obraz je údajne tiež práve kópiou spomínaného obrazu. Podobnosť obišovského obrazu s obrazom krov plačúcej Madony v Klokočove /dnes pri Zemplínskej širave/ predpokladá, že úcta ku Klokočovskej Panne Márii bola známa až začiatkom 17. storočia. Vzdialenosť medzi týmito pútnickými miestami pritom nie je veľká – cca 70 až 90 km. Je možné, že kvôli zväčšeniu mariánskej úcty neznámy maliar na už jestvujúci obraz namaloval kroavé slzy.

Legenda o pôvode Milostivého obrazu Panny Márie podľa tradície.

Úcta k obrazu siaha do dávnej minulosti a preto jej pôvod je ťažko presne dokázať. Jedným zo zdrojov poznatkov je ľudová tradícia, ktorá v sebe stále obsahuje aj zrnko pravdy. Táto skutočnosť nič neuberá na úcte k Panne Márii, ktorá pretrváva do súčasnosti. Traduje sa historika o obraze Panny Márie, v ktorej sa hovorí: Milostivý obraz sa dostal do Obišoviec zvláštnym spôsobom z poľského Tarnowa. Jedného dňa zmizol z tohto poľského mesta a zjavoval sa na lipe, ktorá rástla na kopci menom Putnok. Z lipy údajne vyžarovalo svetlo, ktoré bolo viditeľné zo širokého okolia. Keď sa to obyvatelia Tarnova dozvedeli, rozhodli sa vzat' si obraz späť. Obraz naložili na voz, a keď bol obraz naložený a cheli s ním odísť, voz sa z miesta ani nepohol. Preto do voza zapriahli 3 páry koni. Keďže ani to nepomohlo, pohonič v snahe pohnať kone, šľahol bičom a zasiahol obraz Panny Márie, po tvári. Na obraze sa objavili kroavé slzy. Pri dôslednom pozeraní sa na obraz, môžeme si všimnúť znak – jazvu na líci. Ľudia pochopili, že Panna Mária si svoje miesto vyvolila práve tu v Obišovciach. Na

tomto mieste bol postavený gotický kostol a ľudia z blízka i z väčších vzdialeností si začali miesto uctievať každoročnou púťou. Niekoľko mramorových dosiek na stene kostola vedľa milostivého obrazu, svedčí o vypočutí prosieb ľudí na príhovor Panny Márie.

Po vrátení kostola katolíckej cirkvi v roku 1769, evanjelici nemali svoj kostol. Až po vydaní známeho Tolerančného patentu v roku 1781 cisárom Jozefom II., si evanjelici postavili v obci vlastný „tolerančný kostol“ s malou vežičkou, ale s rozsiahlou hlavnou loďou. Finančnú základinu na stavbu kostola vo výške 1500 zlatých, dal v roku 1787 bretejovský mlynár Ján Hulvej. Kostol bol dokončený v roku 1789 a jeho terajšia secesná veža k nemu bola pristavená až začiatkom 20. storočia. Oltár v kostole je rokokovo – klasicistický s obrazom Krista v Getsemanskej záhrade. Kostol slúži pre veriace obce, evanjelikov a kalvínov zo širokého okolia.

K vzácnym historicko – kultúrnym pamiatkam obce patril aj známy Mariási kaštieľ, ktorý bol postavený v prvej polovici 19. storočia v klasicistickej podobe. Je to dvojpodlažná budova, na ktorej sa po roku 1945 urobili rozsiahle zásahy a dnes slúži pre bývanie troch rodín Obišovci. Značne stratil na svojej historickej hodnote. Jeho hlavná fasáda mala rustikálnu podobu a miestnosti kaštieľa sú zaklenuté pruskou klenbou. Dodnes sú pomerne zachované časti a zvyšky kamenného múru, ktorý kedysi oplocoval areál kaštieľa.

Jedna z povestí – aj pravdivá – hovorí, že do Obišovci často smerovali cesty uhorského kráľa Mateja Korvína, ktorý obľuboval tento kraj a poľovačky na divú zver. Práve tieto náležitosti dodávajú obci dôležitosť, na ktorú by mali byť jej obyvatelia hrdí.

Obišovce sa významne zapísali do histórie východného Slovenska. Značnou mierou k tomu prispeli rozsiahle archeologické výskumy a nálezy, na ktorých sa podieľalo mnoho slovenských archeológov a historikov. Bádanie sa uskutočnilo v období od roku 1961 as prestávkami do roku 1983. Predmetom výskumu boli predovšetkým dve známe lokality katastra. Jedna z nich je na pravej strane Svinky smerom k Hornádu v odbornej verejnosti známa pod názvom Stráža s nadmorskou výškou 483,5 m, ktorá sa rozprestiera na výbežkoch Čiernej hory. Druhá je po ľavej strane Svinky v lokalite zvanej Zamčisko, kde sa nachádzajú zrúcaniny stredovekého kamenného hradu.

K popularite Obišovci najviac prispela lokalita Stráža s priľahlým vrchom v nadmorskej výške 519 metrov. Pomenovanie Stráža je odvodené od funkcie strážič. V minulosti to bolo stráženie hraníc, dôležitého územia, ale v našom prípade pravdepodobne išlo o stráženie prechodu cez údolia Hornádu, Svinky, ale aj Torysy, cez ktoré smerovali staroveké a potom aj stredoveké obchodné cesty ďalej na sever až do Poľska. Práve z uvedeného vrcholu sa v stredoveku pri formovaní uhorského štátu prenášali signály ohňom a dymom na Lysú Stráž pri Terni a odtiaľ ďalej na vrchol Sľubice v južnej časti Braniska na strane Spiša.

Na vrchole až po protihľú kótu s výškou 519 m sa dodnes zachovali dobre viditeľné stopy po mohutnom okružnom vale, ktorý má dĺžku 1000 a šírku 470 metrov. Medzi valmi sa nachádzalo staroveké hradisko pochádzajúce z neskorej doby bronzovej. Na vybudovanie mohutného valu a ostatnej hradištnej fortifikácie sa použil dostupný prírodný materiál – drevené koly, kamene a zemina. Hradištná lokalita patrí k väčším a jej plocha sa udáva až do 100 ha. Valy boli v niektorých miestach prerušené

a spevnené vstupnými bastiónmi, ale aj mohutnými priekopami (šancami). Okružné valy plnili ochrannú úlohu, ktoré mali zabezpečovať ľuďom pokojný život, aby sa mohli venovať poľnohospodárstvu, pastierstvu a spracovaniu rúd. V tom čase sa pre obydľia vyberali vyššie položené lokality, ktoré prispievali k zabezpečeniu pokoja a istoty.

Staroveké hradisko Stráža pri Obišovciach po niekoľko storočí poskytovalo svoje útočisko v rímskej dobe, v 2. – 3. storočí n. l. Po tretíkrát ho upravili a využili starí Slovania v 9. – 10. storočí, čiže v období Veľkej Moravy. To je aj vysvetlenie, prečo sa tam našli mnohé vzácne nálezy z rôznych časových období.

Na hradisku Stráža sa našli vzácne archeologické artefakty, z ktorých spomenieme zlaté mince z čias panovania rímskeho cisára Theodosia, Justiniána a Valeriana. K najvzácnejším nálezom patria kolesá z rímskej kvadrigy s puklicami a nábojom. K uvedenému nálezu známy historik Pavol Dvořák vo svojom diele Stopy dávnej minulosti na strane 27 uvádza tento text: „Aj slovenskí hrdovia mali bojové vozy – svedčia o tom nielen súčasti postrojov, ktoré sa našli na mnohých miestach, no najmä dve veľké kolesá z bronzu, ktoré objavili v 19. storočí v Obišovciach na východnom Slovensku. Žiaľ, stalo sa to priskoro, nikto im nevenoval dostatočnú pozornosť, a tak sa stratili. Jedno koleso zmizlo bez stopy, o druhom sa predpokladá, že sa dostalo do Anglicka, kde ho počas druhej svetovej vojny zničilo nacistické bombardovanie.“ Vo viacerých prameňoch sa uvádza, že sa nachádza v liverpoolskom múzeu!?

Niektoré odborné publikácie spomínajú, že v okolí Obišoviec sa našiel avarsko – slovanský hrob. Po príchode starých Slovanov na naše územie v ich susedstve južne od našich hraníc sa usadili Avari, s ktorými za zvláštnych okolností spolunažívali aj Slovania. Toto spoluzitie pretrvávalo 250 rokov a hranica medzi uvedenými etnikami prebiehala južnejšie od Košíc. Prienik jedincov avarského etnika do tejto lokality nebolo nič mimoriadne. V lokalite Stráža a Zamčisko sa našli aj ďalšie nálezy z rôznych časových období.

Malebné okolie Obišoviec a Kysaku by malo priťahovať turistov a záujemcov o históriu. Odporúčam čitateľom venovať aspoň jeden deň z víkendu na oboznámenie sa s krásami a bohatou históriou našej dávnej minulosti.

1.2. Popis obce

Obec leží v Slovenskom Rudohorí v podoblasti Košická kotlina a Čierna hora. V obci sa nenachádzajú žiadne nerastné suroviny. Zastavané územie obce má pahorkatý až vrchársky charakter. Územným a právnym členením obec patrí do okresu Košice – okolie, Košického kraja a VÚC Košice. Z obce je výborné spojenie s oboma krajskými mestami Košicami a Prešovom, vzdialenými necelých 20 km.

Prístupová cesta III. triedy sa napája na diaľnicu D1 Košice – Prešov v križovatke Lemešany. Obec súčasne leží na železničnej trati celoštátneho významu Poľsko - Prešov - Kysak - Košice- Maďarsko.

V prípade železničného spojenia je nevýhodou excentrická poloha vlakovej zastávky v obci. V katastri obce, ktorá je plynofikovaná, sa nachádza významný energetický uzol Slovenska tzv. Rozvodňa – závod VSE a.s.Košice, ako aj prevádzka Frucony a. s. Košice. Z chotára obce sa všetkými smermi rozbiehajú vetvy VVN a VN, patriace SEPS a.s. Bratislava. Na elektrickú energiu je obec napojená z elektrickej stanice 110/22kV Košice - Furča.

Zásobovanie zemným plynom je zabezpečené z VTL plynovodu Haniska- Drienovská n./Ves .Katastrálnym územím obce pretekajú 3 rieky a to Hornád, Torysa a spomínaná Svinka. Celý koridor Svinky je pokrytý neošetrovanou pobrežnou stromovou a krovitou vegetáciou, následne čoho dochádza aj k častému vzniku prekážok vo vodnom toku a tým aj k povodňovým situáciám. Dôsledkom je zatápanie časti obce. Preto pri vysokých vodných stavoch riečky obci hrozí stále nebezpečenstvo. V obci sa nenachádzajú väčšie športové plochy.

V obci na nachádzajú dva kostoly: rímskokatolícky a evanjelický a. v. Rímskokatolícky kostol je okrem svojho duchovného významu pre obec, významný hlavne pre celú košickú cirkevnú provinciu. V súčasnosti je jedno z najvýznamnejších pútnických miest v košickej arcidiecéze, kde pútnici každoročne prichádzajú k milostivému obrazu Ružencovej Panny Márie. Podobne ale pre svoje bližšie okolie, má veľký význam aj evanjelický kostol a. v., ktorý dominuje v centre obce. Význam oboch kostolov, ale aj obce ako duchovného centra blízkeho a vzdialeného okolia, zdôrazňujú aj tunajšie sídla oboch farností – katolíckej a ECAV. Vzhľadom na terajšiu nevelikú rozlohu obce je to určitý paradox, ktorý však vysvetľuje jej dávna história, duchovná tradícia a stále výhodná geografická poloha.

Vo vlastníctve obce sa nachádzajú tieto stavby a pozemky:

- Kultúrny dom spolu s obecným úradom
- Materská škôlka
- Rozlúčková miestnosť
- Parkovisko
- Obecný park
- Požiarna zbrojnica
- Zastávka školského autobusu

1.3. Swot analýza

A. Silné stránky

- Výhodná poloha medzi dvoma okresnými mestami Košice a Prešov
- Prostredníctvom cesty III. Triedy je obec napojená na diaľnicu D1 Košice – Prešov
- Obec leží na železničnej trati celoštátneho významu Poľsko- Prešov- Kysak- Košice- Maďarsko
- V obci umiestnená železničná zastávka
- Krásy okolitej prírody v sútoku riečky Svinky a Hornádu, výhľady na údolia týchto riek ako aj na údolie Torysy.
- Realizované značené turistické chodníky
- Realizovaná plynofikácia
- Absencia rómskych obyvateľov
- Kultúrne tradície
 - Kultúrny dom
 - Obec je najvýznamnejším pútnickým miestom v košickej arcidiecéze
 - Niekoľko storočná tradícia existencie dvoch farských úradov (rím. - kat. a ecav), vnímaná aj ako vnútorný pilier bytia obce

B. Slabé stránky

- Stagnujúci demografický vývoj
- Nedostatok pracovných príležitostí
- Nedostatok stavebných pozemkov na výstavbu
- Malá ponuka komerčných služieb
- Vzdialené zdravotnícke služby
- Chýbajúca kanalizácia, vodovod
- Závadná voda v studniach
- Koryto Svinky je bez technických úprav
- Čistenie odpadových vôd vo Frucone je nedostatočné
- Nevyhovujúca cestná sieť (šírka, chodníky)
- Autobusové spoje do Košíc a Prešova takmer nejestvuje
- Prístup poľnohospodárov na pole cez obec
- Nedostatočný TV a rozhlasový signál
- Absencia káblovej televízie
- Chýbajúca funkčná urbárska spoločnosť
- Slabé využitie miestnej drevnej suroviny z okolitých lesov – bez pridanej hodnoty

C. Príležitosti

- dostatok kvalifikovaných pracovných síl, hlavne žien, ktoré kvôli rodinným povinnostiam a starostlivosti o svoje deti nemôžu migrovať za prácou ako ich manželia
- možnosť využitia jestvujúceho prírodného potenciálu
- spracovanie surovín v regióne do finálnych produktov, vytváranie pridanej hodnoty k produktom v regióne
- odbytové možnosti v blízkych mestách, prístupnejšie informačné technológie a siete pre blízke vidiecke sídla, ponúknuť mestám výhodné investičné podmienky
- nevyužitá poľnohospodárska pôda / dôsledok zlyhania 40 ročnej socializácie a kolektivizácie dediny a štátnej agrárnej politiky /

D. Ohrozenia

- málo investícií a pracovných príležitostí v obci
- pri investičných zámeroch neposudzovaný vplyv na ŽP /proces EIA/
- malé skúsenosti s realizáciou väčších projektov
- nezáujem o verejné dianie zo strany obyvateľov
- nedôvera vo vlastné podnikateľské schopnosti
- nízka vzdelanostná úroveň
- nezáujem riadiacich zložiek štátnej správy a regionálnej samosprávy o skutočný rozvoj a potreby obce
- nedostatok ľudských zdrojov a schopného manažmentu

1.4. Obyvateľstvo

1.4.1. DEMOGRAFICKÝ POTENCIÁL OBCE:

(podľa údajov ŠÚSR a Data cube, ÚPD obce a EO OcÚ Obišovce)

V roku 1999 v obci žilo 368 obyvateľov a z toho 50,3% mužov 49,7 žien. Počet v roku 2003 bol 374. V r.2013 už narástol na 432.

Počet obyvateľov prihlásených k trvalému pobytu v obci od roku 1970 do 2001 neustále klesá, od r.2003 prísťahovanie spôsobilo nádejné zvýšenie počtu obyvateľstva v obci.

Rok	1970	1980	1999	2003	2013
Počet obyvateľov	571	484	368	374	432
Prírastok		-87	-116	+6	+58

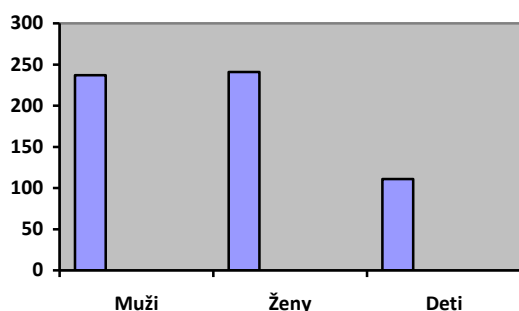
Rok	2014	2018	2020	2021	2022
Počet obyvateľov	430	464	481	471	484
Prírastok	-2	+34	+17	-10	+13

Vývoj vekovej štruktúry

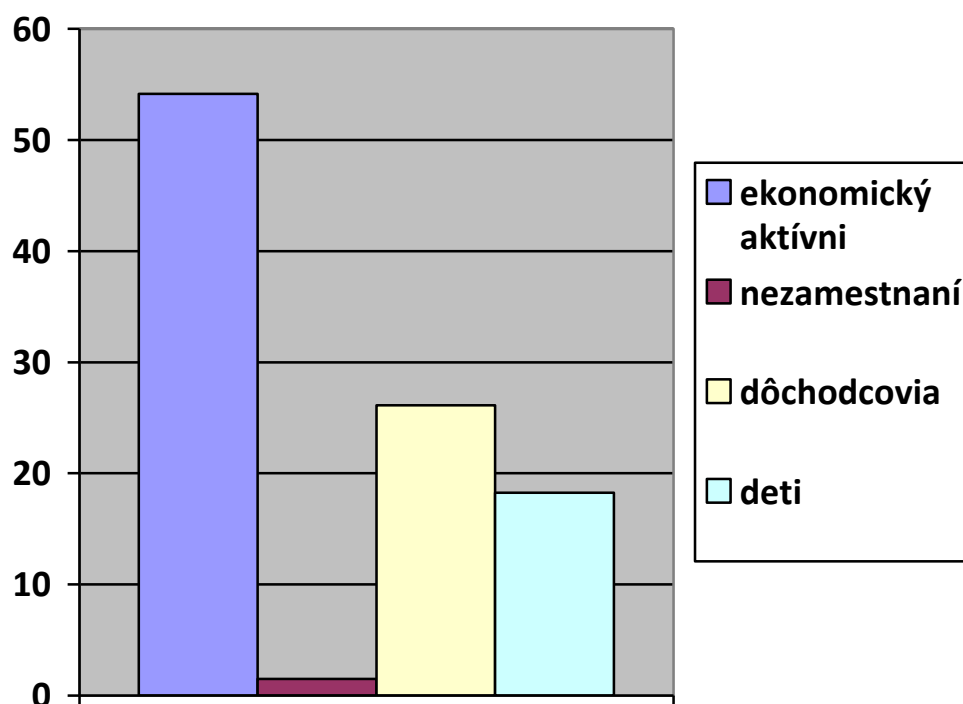
Veková skupina	2001		2021	
	Počet obyv.	%	Počet obyv.	%
Predproduktívny	80	21,98	93	19,75
Produktívny	182	50,00	255	54,14
Poproduktívny	102	28,02	123	26,11
Spolu	364	100,00	471	100,00

80% obyvateľov obce dochádza za prácou do Košíc a Prešova. V súčasnosti má obec Obišovce 478 obyvateľov. Takmer 99% je slovenskej národnosti.

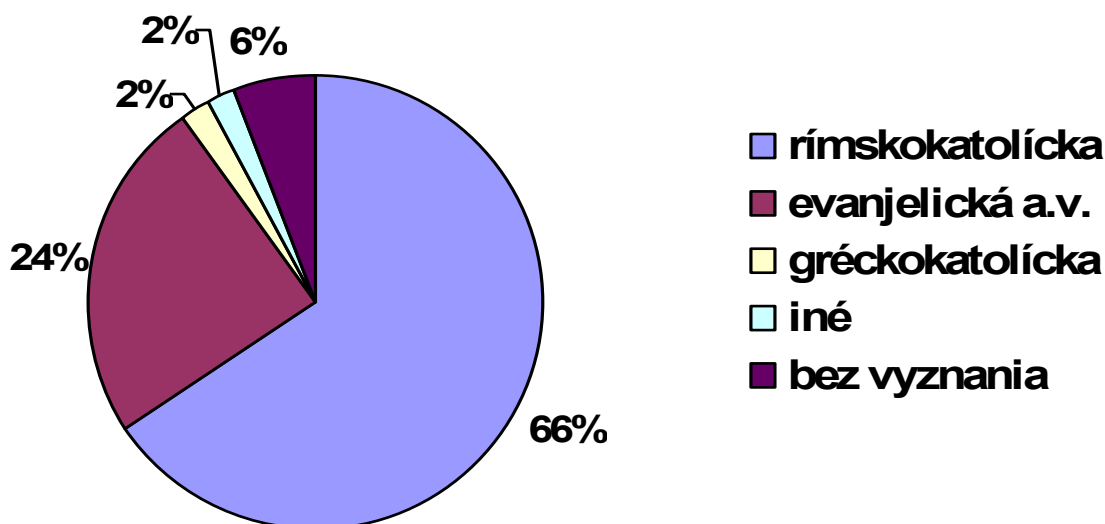
Obyvatelia podľa pohlavia rok 2022



Ekonomická aktivita obyvateľov v roku 2022



náboženské vyznanie obyv



1.4.2. EKONOMICKY AKTÍVNI OBYVATELIA OBCE

Táto skupina ľudí tvorí najväčšiu časť obyvateľov obce. Je to až 54,14%. Povedal by som, že je to veľmi povzbudivý fakt, vzhľadom na okolnosti a možnosti práce na Východnom Slovensku.

1.4.3. NEZAMESTNANOSŤ A OBYVATELIA OBCE

Hoci nezamestnanosť je aj zahraničím veľmi často vytýkaný, vážny problém Slovenska, a obzvlášť v jej východnej časti, naša obec je v tejto oblasti relatívne dobre. Nezamestnaní tvoria v obci len 1,5% z populácie. Mnohí však pracujú mimo regiónu a mnohí v zahraničí.

1.4.4. DÔCHODCOVIA

Dôchodcovia tvoria v obci takmer tretinu populácie, a po ekonomicky aktívnych obyvateľoch sú na druhom mieste, čo sa týka

kvantity. Časť z nich popri poberaní dôchodku ešte stále pracuje, a tak si prilepšuje k svojej životnej úrovni.

1.4.5. DETI A MLÁDEŽ DO 18 ROKOV

Deti a mládež tvoria 18,25% kvanta populácie. Pozitívny je fakt, že ich počet sa stále zväčšuje. Zvýšenie úrovne života na dedine, aspoň na takú hladinu ako je štandard v mestách daného regiónu, by bolo veľmi dobrým krokom pre budúcnosť obce.

1.5. Zdravotné a sociálne služby

Zdravotná starostlivosť občanom obce Obišovce je poskytovaná v susednej obci Kysak, ako deťom a dorastu, tak aj dospelým, pretože v obci Obišovce zdravotné stredisko nie je.

Stav zdravotníctva sa za uplynulé roky dosť zhoršoval, preto dúfam, že avízované reformy tohto odvetvia splnia, čo sa od nich očakáva.

V prvom rade je to fakt, aby pre všetkých zdravotníkov, či už lekárov alebo iných pracujúcich v tejto sfére, bolo na prvom mieste naozaj zdravie pacientov.

Ďalej by sa mali vyrovnáť regionálne rozdiely v zásobovaní zdravotníckych zariadení liekmi a rôznymi prístrojmi a lekárskymi pomôckami.

Čo sa týka sociálnych služieb, tie zatiaľ obec neposkytuje, pretože to pre obyvateľov nie je potrebné, nakoľko v obci nežijú žiadni bezdomovci, ani iní asociáli, ktorý by na takúto starostlivosť boli odkázaní.

Tak, ako s poskytovaním sociálnych služieb, tak aj rómsku problematiku obec nemusí riešiť, pretože v obci nežijú nijakí problémoví rómski spoluobčania.

1.6. Stav životného prostredia

1.6.1. VODOVOD A KANALIZÁCIA

Pre obec Obišovce je potrebné vybudovať obe spomínané štruktúry. Z hľadiska dôležitosti je na prvom mieste kanalizácia, pretože všetky domy sú zabezpečované pitnou vodou zo studní. Avšak z ekonomickej stránky sa oplatí obe systémy vybudovať a uviesť do prevádzky súčasne.

1.6.2. ODPAD

V obci je zabezpečený odvoz komunálneho odpadu každé dva týždne. Ďalej je tu zavedený systém triedenia odpadu, a to do týchto tried: sklo (každé tri mesiace), plasty (každý mesiac), papier (každé tri mesiace) a nebezpečný odpad (dva krát ročne).

Okrem týchto subjektov na odvoz odpadu je v obci umiestnený aj jeden kontajner na drobný stavebný odpad. V zmysle zákona obec zabezpečuje dva krát ročne veľkokapacitné kontajnery na jar a jesenné upratovanie veľkoobjemového komunálneho odpadu. Ich prevádzkové náklady hradí obec.

1.7. Doprava a technické vybavenie v obci

1.7.1. DOPRAVA

Jednotlivé miesta v obci sú pospájané cestnou dopravou. Spojenie obce s okolitými dedinami (Kysak, Trebejov, Lemešany, Ličartovce) a mestami (Košice, Prešov) je zabezpečené pomerne kvalitnou cestou.

Okrem bežnej cesty môžeme na spojenie s Prešovom a Košicami využiť aj diaľnicu, a taktiež železničné spojenie na trati: Prešov – Haniska pri Prešove – Kendice – Drienovská Nová Ves – Ličartovce –

OBIŠOVCE – Kysak – Trebejov – Družstevná pri Hornáde – Ťahanovce – Košice.

Čo sa týka spojenia so zvyškom Slovenska smerom na západ, je taktiež nie veľmi problémové, pretože v susednej dedine Kysak je železničná križovatka a zastávka na trase Košice – Bratislava.

Doprava:

- Živičná vozovka s odvodnením do rigolov
- Vysoký podiel dopravnej záťaže na uvedených cestách predstavuje tranzitná nákladná doprava
- Štruktúra a počet ciest vyhovuje až na kvalitu povrchu
- Homogenizácia žel. trate na cieľovú rýchlosť 120 km/h a zdvojkolajnenie
- Podľa ÚPN-VUC košického kraja sa predpokladá výstavba tunela Kysak- Ličartovce

Najvýznamnejšie dopravné problémy sú:

- Rozdelenie zastavaného územia obce železničnou traťou a jej výrazná hlučnosť
- Nevhodný prístup poľnohospodárskou technikou na polia cez obec (ohrozená bezpečnosť obyvateľov a znečisťovanie vozoviek)

1.7.2. ENERGETIKA

Obec je zásobovaná elektrickou energiou z neďalekej, vyššie už spomínanej rozvodnej stanice. Elektrická sieť zahŕňa celú obec, aj okolité chatové areály.

Obec je plynofikovaná od roku 1997 . Obyvatelia okrem plynu používajú na kúrenie aj tuhé palivo, hlavne drevo.

1.7.3. TELEKOMUNIKÁCIA A INFORMATIKA

Celá obec je pokrytá telekomunikačným spojením, ktoré poskytujú slovenské telekomunikácie. Tie zabezpečujú predovšetkým telefonické spojenie, tzv. pevnou linkou. Prenos TV signálu z vysielača Dubník má nižšiu kvalitu z dôvodu geografickej polohy obce voči zdroju signálu. Zariadenie v Kysaku zabezpečuje iba odraz signálu STV.

Okrem Slovenských telekomunikácií majú v obci veľmi dobré pokrytie aj obe na Slovensku dostupné mobilné operátory, a to EuroTel a Orange. V roku 2021 spoločnosť M. S. Profi s. r. o. v obci vybudovala internetovú sieť – optickým káblom po stĺpoch spoločnosti VSD.

V obci je vybudovaný obecný rozhlas s vysielačím zariadením umiestneným na Obecnom úrade. Jeho rozsah je zabezpečený po celej dedine a slúži na oboznamovanie občanov s dôležitými informáciami, hlavne čo sa týka obce a udalostí s ňou spojené.

V obci boli zriadené a strategicky rozmiestnené aj tri informačné tabule, na ktorých sú uvedené všetky oporné body, čo sa týka orientácii po obci, ako napr. obecný úrad, cintorín, kostol...

2. STRATEGICKÁ VÍZIA

Plány ÚPN-VÚC

- Rezervovať územie pre vodnú nádrž Obišovce na rieke Svinke
- Rekonštrukcia vedenia 2x400 kW Lemešany

Vízie

- Vybudovať kanalizáciu, ČOV a vodovod
- Vybudovanie chodníka od železničného priecestia – zastávky ŽSR k ev. kostolu
- Zrekonštruovať starú evanielickú faru na dom opatrovateľskej služby s ordináciou lekára
- Vybudovanie spevnenej plochy- parkovisko pri novom cintoríne
- Vybudovať lyžiarsky vleč
- Vybudovať multifunkčné ihrisko
- Využiť urbárske pozemky
- V nadstavbe MŠ vybudovať dva byty, zvýšiť využiteľnosť nehnuteľnosti rozšírením vzdelávacích programov pre ostatnú populáciu obce
- Areál bývalého PD využiť na výstavbu rodinných domov alebo podnikateľské účely
- Vybudovať kúpalisko
- Realizovať železničný tunel Kysak - Ličartovce

V nedávnej minulosti bola väčšina obecných ciest pokrytá novým asfaltom. Boli začaté aj práce na rekonštrukcii obecného chodníka pre chodcov.

Ďalším strategickým krokom, čo sa týka renovovania obce sú:

- zlepšenie dopravnej obslužnosti a vybudovanie agroturistického centra

- znížiť riziko povodní spôsobených riekou Svinka
- kroky k úspore energie
- zavedenie káblovej a internetovej siete v obci

Predpokladaný prínos počas výkonu a po uskutočnení spomínaných opatrení:

- vytvorenie nových pracovných príležitostí pri budovaní, ale aj počas prevádzky infraštruktúry
- zvýšenie vyspelosti obce
- zlepšenie mobility obyvateľov obce
- zvýšenie možnosti prístupu k informáciám
- spraviť obec zaujímavým a lákavým miestom pre turistov
- zníženie rizika znečistenia podzemných vôd
- zmenšenie záporných dopadov povodní na minimum
- lepšia propagácia obce
- zlepšenie celkovej vybavenosti obce

3. CESTOVNÝ RUCH A KULTÚRA

3.1. Cestovný ruch

Cestovný ruch, ktorý by mohol byť poskytovaný obcou, sa dá rozdeliť do viacerých kategórií. Je to rozdelenie podľa formy a účelu cesty na rekreačný, poznávací, športový a turistický. Pre všetky tieto kategórie cestovania sú v obci prirodzené predpoklady. Je však potrebné dobudovať potrebné infraštruktúry a zvýšiť propagáciu takéhoto štýlu cestovného ruchu.

Prvým krokom by malo byť vybudovanie ubytovne chatového typu, respektíve sériu malých nájomných chatiek, ktoré by si mohli turisti na istú dobu prenajať. Je to veľmi dôležitý, hoci finančne náročný krok. Tu je potrebné využiť eurofondy ponúkané práve na rozvoj vidieckej turistiky a agroturistiky.

Ďalšou možnosťou je vyhradenie miesta pre kempovanie, s možnosťou požičania stanov. Týmito krokmi by sa rozvoj cestovného ruchu v obci posunul veľkým krokom dopredu.

Nie menej dôležitá bude výstavba záchytného parkoviska, ktoré bude slúžiť turistom počas sezóny. Zdá sa, že je to drobnosť, ale pre kvalitné služby v oblasti cestovného ruchu, ktoré chceme návštevníkom poskytovať, je to veľmi dôležité.

Ako je už vyššie uvedené v katastri obce je vybudovaná chatová oblasť. Tá je v súkromnom vlastníctve a jej využitie je prevážne sezónne. Vybudovaním ubytovacieho zariadenia vo vlastníctve obce by krásy vidieku, ale aj okolitej prírody mohli obdivovať aj turisti, ktorí v okolí nemajú zabezpečené ubytovanie.

Týmito spomínanými krokmi by sa zabezpečilo ubytovanie a v ubytovni aj strava pre turistov.

Konkrétnym lákadlom pre cestovateľov by však nemali byť ubytovacie možnosti, ale určité aspekty určené krásou prírody v okolí obce.

Jednou z ponúkaných služieb pre návštevníkov by bol turistický sprievodca. Ten by mal podľa určitého harmonogramu rozdelené konkrétne miesta na každý deň iné, kde by zaviedol turistov, staral by sa o nich a poskytoval im všetky potrebné informácie, či služby.

Inou službou by bolo predstavenie obce turistom. Každý tretí, alebo podľa potreby aj druhý deň v týždni, by iný sprievodca previedol frekventantov po celej dedine, a popísal by im históriu, súčasnosť a všetky zaujímavosti zo života v obci. Všetkým návštevníkom by bola umožnená aj prehliadka miestnych kostolov.

V blízkosti turistického strediska, teda ubytovní, bude treba vybudovať ihrisko pre deti, ale aj pre dospelých.

Ďalšou atrakciou by bola možnosť zajazdiť si na koni, či prezrieť si vybranú lokalitu z konského chrbta. To by zaujalo iste mnohých.

Nie poslednou možnosťou oddychu by mohli byť cyklisticko-turistické výlety. Taktiež by tu bol potrebný sprievodca, ktorý by turistom vo všetkom pomohol.

To by bol stručný popis letnej sezóny. V zime by to bolo niečo podobné, až na niektoré drobnosti.

Kempovanie by bolo počas zimy zložité, preto jeho prevádzka by počas tohto obdobia bola pozastavená. Chaty a ubytovňa by pracovali naďalej. Turistom by sa ponúkla možnosť zimnej turistiky, podobne ako v lete so sprievodcom, taktiež zjazd na upravenom, a podľa potreby, aj umelo zasneženom svahu s moderným vlekom.

Ďalšou zimnou možnosťou je turistika na bežeckých lyžach. Boli by na to podobne ako s koňmi určené lokality.

Toto bola letná a zimná sezóna. Kemping a ubytovňa by mimo sezóny boli zatvorené. Výnimkou by bolo dopredu objednané ubytovanie v ubytovni.

Chatky by bolo možné prenajať počas obdobia celého roku, pričom mimo hlavnej letnej a zimnej sezóny by to bolo o niečo lacnejšie.

Chatky, ubytovňu, či kemping bude možné prenajať na organizovanie rôznych táborov, nielen pre detí. Podobné akcie bude organizovať aj obec.

Úplne na záver turistickej časti PHSRO ponúkam exkluzívne fotografie krásnej panoramatickej prírody v blízkom okolí obce Obišovce.

3.2. Kultúra

V súčasnosti obec organizuje kultúrno-spoločenské podujatia niekoľkokrát za rok. Konkrétne na deň matiek, deň detí, na Vianoce... Sú to akcie určené skôr pre obyvateľov obce, ako pre turistov.

Po zatraktívnení dediny bude potrebné charakter podobných akcií trochu upraviť, aby si ich mohli vychutnať aj návštevníci z rôznych kútov Slovenska, ba až Sveta.

Ďalšou kultúrnou atrakciou by mohla byť prezentácia kultúrno-tradičného umenia a ručných prác (možnosť kúpy vyšívanych, háčkových obrusov a ručne tkaných kobercov) niektorých obyvateľov obce, či prehliadka včelej farmy s odbornou prezentáciou, kúpa pravého Obišovského včelieho medu, Obišovskej medoviny a sviečok ručne vyrobených z pravého včelieho vosku.

Veľmi významnými pamiatkami sú aj obe kostoly v obci. Ten rímsko-katolícky je už aj teraz dosť známí, najmä pre pútnikov, ktorý sem putujú k MILOSTIVÉMU OBRAZU PANNY MÁRIE RUŽENCOVEJ.

Záver:

Pri všetkých týchto aktivitách je potrebné dodržiavať zásady ochrany prírody a čistoty prostredia obce, ako aj všetky bezpečnostné princípy na ochranu života a zdravia, ako turistov, tak aj domácich obyvateľov.

Nie zanedbateľná je aj propagácia, ba dalo by sa povedať, že má nesmierne veľký význam. Na to potrebná pravidelná aktualizácia už existujúcej internetovej stránky obce Obišovce, ako aj tlač reklamných letákov, a najmä v začiatkovej fáze rozbiehania turistickej akcie aj ich rozposielanie po celom Slovensku.

V neskoršom období je potrebné vytvoriť dobrú spoluprácu aj so zahraničným turistickým sektorom, čo sa nám odvdáčí prílevom zahraničných turistov, a to bude vrchol rozvoja cestovného ruchu na vidieku.

Veľmi dôležitým krokom je aj školenie budúcich zamestnancov tohto turistického strediska. Pre obec by bolo asi najvýhodnejšie, keby väčšina zamestnancov pochádzala práve z Obišoviec. Malo by to veľmi pozitívny vplyv na zlepšenie už aj tak vyhovujúcej miery nezamestnanosti v obci.

Je nevyhnutné, aby si aj po spopularizovaní obec zachovala svoj typický vidiecky charakter, lebo je to práve ten charakter, čo by sem mal lákať turistov.

Taktiež je potrebné, aby sa všetky tradície a zvyklosti nemenili, a neprispôbovali nejakým iným trendom. Ak by sa tak stalo, stratila by vidiecka turistika svoju hlavnú úlohu, a to poukázať na krásy života na tradičnej slovenskej dedine.

Neznamená to však, že je potrebné zabrániť zlepšeniu životnej úrovne obyvateľov.

Keď sa cestovný ruch bude dobre rozvíjať, bude to mať aj isté pozitívne finančné dopady na život v Obišovciach.

V neposlednom rade bude pre obec veľkým prínosom aj zlepšenie imidžu a už nik nebude môcť povedať: „...ten zapadákov...“

4. PODPORA A ROZVOJ PODNIKANIA

Cieľom PHSRO je okrem iného, vyššie spomínaného, aj podpora a rozvoj podnikania v obci, na základe reálnych možností prednosti a predpokladov obce.

V obci je zatiaľ sú len podniky, v ktorých však pracuje iba veľmi málo obyvateľov obce, a to potraviny. Okrem toho pracuje ešte zopár žien v miestnej MŠ. Hoci v obci sú prevádzka firmy Frucona a.s. Košice, SEPS a.s. Bratislava, VSD a.s. Košice, takmer všetci obyvatelia dochádzajú za prácou najmä do Košíc a do Prešova, ale aj do iných regiónov SR, a tiež do niektorých štátov EÚ.

Kladný rozvoj, vyššie plánovaného cestovného ruchu, by túto situáciu mohol veľmi pozitívne zmeniť.

Nie je vylúčená ani možnosť poskytnúť niektorý z avízovaných príležitosti napr. ubytovania do súkromnej prevádzky, ale pod kontrolou a dohľadom obecného zastupiteľstva a po splnení určitých náležitosti.

Okrem rozvoja cestovného ruchu je tu aj dosť iných možnosti na podnikanie. Napríklad podnikanie v agrosektore, ktorým sa môžu využiť neobhospodarované plochy – orná pôda a pasienky.

Keďže výrobná forma podnikania by dosť narušila plánovaný turistický rozvoj obce, miestne podnikanie sa bude venovať skôr poskytovaniu služieb, ale ani výroba v akejkoľvek podobe nie je vylúčená, záleží len na dohode a vzájomnej tolerancii plánov.

Z konkrétnych projektov na podnikanie by bolo vhodné spomenúť zriadenie internetovej kaviarne vo voľných priestoroch obecného úradu. Zásadným krokom je kúpa nových počítačov a ich spustenie do prevádzky.

Bola by to dosť výhodná investícia, lebo ani jedna z okolitých dedín takúto službu verejnosti neposkytuje.

Ďalšou možnosťou je aj zrekonštruovanie miestnej posilovne. Vyžaduje si to renováciu miestnosti, kúpu nových strojov, lebo tie staré už nespĺňajú všetky bezpečnostné predpisy, čo sa týka správnosti cvikov, a sú aj dosť opotrebované.

Po všetkých tých rekonštrukčných prácach by mohla byť otvorená v Obišovciach posilovňa, ktorá podobne ako internetová kaviareň by mala veľmi dobré využitie z toho dôvodu, že podobná inštitúcia v žiadnej okolitej obci nie je.

Okrem týchto spomínaných projektov je ešte mnoho iných možností, ktoré len treba zrealizovať. Vytvorením nejakej inštitúcie, ktorá by bola schopná zamestnávať ľudí, by okrem nezamestnaných v našej obci ponúkla aj možnosť zmeniť zamestnanie aj pracujúcim občanom našej obce, ktorí pracujú v iných mestách.

Tým by sa život ľudí v dedine podstatne zmenil k lepšiemu. Ale nie len v našej dedine, ale aj v celom okolí. Preto našou prioritou musí byť vytvorenie dobrých podmienok pre podnikanie, aby sa tieto vízie a sny stali reálnou skutočnosťou.

Významným činiteľom, ktorý by nemal prehliadnuť žiaden potenciálny investor alebo podnikateľ je to, že EU poskytuje fondy podporujúce rozvoj vidieka, z ktorých by v prípade dobrého projektu mohol čerpať časť potrebných finančných zdrojov aj on, a tak pomôcť sebe, aj danej obci.

5. POĽNOHOSPODÁRSTVO A LESNÍCTVO

Jednou z možností vyššie spomínaného podnikania, by mohlo byť aj podnikanie v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva alebo spracovania dreva.

Vo sfére poľnohospodárstva tu je veľa možností. Za všetky spomeniem napríklad ovčiarstvo, alebo ináč povedané salašníctvo. V minulosti bola táto oblasť podnikania dosť rozvinutá, dnes však v obci salaš nie je.

Keďže charakter obce by mal byť turistický, aj toto odvetvie by sa tomu malo v čo najväčšej možnej miere priblížiť a prispôbiť.

Pre potreby agroturistiky (spomínanej už v predchádzajúcich kapitolách) sa bude musieť v obci rozvíjať aj chov koní. Základy tohto odvetvia už sú, ale kone sa využívajú hlavne na prácu, a to hlavne v lese. Dôležité však je, že ľudia už s chovom týchto zvierat majú skúsenosti, a nemal by byť veľmi veľký problém preorientovať štýl z práce na zábavu, jazdenie.

Lesníctvo by sa malo v čo najväčšej miere orientovať na údržbu krásy a kultúry lesných porastov. Nezanedbateľná je však i ťažba a spracovanie dreva, no tiež produkty dreva s vyššou priamou hodnotou.

Charakter lesov by sa veľmi meniť nemal, ale bude potrebné zriadiť lesné chodníky a turistické trasy pre klasickú turistiku, cykloturistiku, chodníčky pre konskú turistiku a tiež zimné lyžiarske stopy a vhodné miesta pre nich.

Všetky oblasti poľnohospodárstva by tiež mali spĺňať všetky hygienické predpisy vzťahujúce sa na túto oblasť, aby nedochádzalo k znečisťovaniu prírody a životného prostredia, a taktiež aby nedochádzalo k ohrozeniu zdravia ľudí.

6. ZDRAVOTNÍCTVO A SOCIÁLNA OBLASŤ

6.1. ZDRAVOTNÍCTVO

Zdravotnícke služby obec zatiaľ neposkytuje. Prínosom pre zdravie občanov obce Obišovce bude aj možnosť organizovať prednášky v rámci osvedy zdravého spôsobu života a pod. aktivity. V prípade kladného hospodárskeho rozvoja, by v budúcnosti mohla uvažovať o založení zdravotného strediska. Teraz však, hlavne z finančných dôvodov, to nie je možné. Osobitným aktuálnym fenoménom miest a obcí sú sociálne služby, po ktorých začína enormne narastať dopyt v miestnych komunitách. Preto je potrebné do budúcnosti plánovať v obci také opatrenia, ktorých účinnosť by prispievala k zlepšeniu životnej úrovne občanov, ktorí z rôznych príčin potrebujú niektorú zo sociálnych výpomocí. Veľkým prínosom do tejto oblasti môže byť realizácia zariadenia Domova sociálnych služieb resp. Domova dôchodcov hotelového typu v lokalite bývalej evanjelickej fary. Táto vízia je navrhovaná aj v schválenej územnoplánovacej dokumentácii obce.

6.2. SOCIÁLNA OBLASŤ

Rozhodnutím vlády SR o reforme verejnej správy, štát de facto priznal, že nie je najlepším vykonávateľom verejných služieb pre občanov. Táto reforma sa začala v roku 2001 a s prenosom množstva kompetencií na obce a VUC, postupne prechádzajú do pôsobnosti miest a obcí všetky aj sociálne služby. Týmto samospráva začala naplno naplňať svoju novú úlohu: Zabezpečiť pre obyvateľov v nepriaznivej sociálnej situácii pomoc, ktorú potrebujú. Zodpovednosť za verejnoprospešné služby sa postupne prenáša tam, kde ľudia žijú. Teda vo svojom prirodzenom prostredí, čím sa naplňa princíp subsidiarity.

Reforma verejnej správy v sociálnej oblasti má priniesť:

- viac služieb, pretože sociálne služby na rozdiel od iných (vzdelávacie, zdravotné, kultúrne, duchovné) sú nedostatkové v celej štruktúre a vo všetkých regiónoch
- služby bližšie k občanovi, v minulosti postavená sociálna starostlivosť na veľkokapacitných špecializovaných inštitúciách (DD, DSS), ktoré človeka vytrhávali a ešte stále vytrhávajú z ich prirodzeného prostredia, pretože táto služba pre nedostatok komunitných služieb pretráva
- vyššiu kvalitu služieb, služby by mali byť zamerané na individuálnu potrebu sociálnych skupín a zamerať sa na rôznorodosť služieb

K naplneniu tých cieľov je potrebné predovšetkým urobiť dôkladnú analýzu potrieb, ktoré by uspokojili znevýhodnené skupiny v obciach. Je známe, že mestské a vidiecke obyvateľstvo majú rozdielne nároky na služby. Pre obce je to ťažšie, keďže musia vychádzať od úplných základov, nakoľko akékoľvek sociálne služby tam absentovali dlhé roky a sústredili sa do veľkých okresných a krajských miest. To znamená, že dôkladná analýza potrieb je východiskom pre úspešný proces komunitného plánovania. Jednou zo základných podmienok pre úspešný proces komunitného plánovania je zapojenie troch skupín účastníkov:

- zadávateľov sociálnych služieb, sú tí ktorým zákon ukadá zabezpečiť sociálne služby. V tomto prípade naša obec.

- Poskytovateľov, môže byť fyzická osoba, podnikateľský subjekt, súkromná nezisková organizácia, organizácia zriadená obcou...Poskytovatelia majú možnosť sa podieľať na utváraní celkového systému sociálnych služieb.
- Užívatelia, zapájanie užívateľov do práce na komunitnom pláne je nenahraditeľná príležitosť ako získať informácie o potrebách jednotlivých sociálnych skupín.

System sociálnej pomoci a služieb obce má vychádzať v ústrety a korešpondovať s potrebami obyvateľov. Vo viacerých prípadoch občan čelí viac ako jednému sociálnemu problému (pracovná integrácia, mobilita, samoobslužné úkony, strava, rehabilitácia, voľný čas, zdravotná starostlivosť, vzdelanie). Sociálna pomoc v našich podmienkach by mala byť zameraná na predproduktívny vek, tvorí zhruba 18,5 % a ten sa zvyšuje čo je pozitívne. Poproduktívny vek, ten tvorí jednu tretinu z celkového počtu a musíme sa pripraviť na zvyšovanie podielu starých ľudí. Preto návrh rozvoja sociálnych služieb by v obciach mal byť zameraný vo väčšej miere na túto skupinu obyvateľstva aj napriek tomu, že veľká časť ľudí sa snaží byť sebestačná a využiť v prvom rade vlastné sily a pomoc svojho najbližšieho okolia.

Pri absencii viacerých sociálnych služieb je potrebné na komunitnej úrovni (v obci) vytvoriť viacero služieb:

- Poradenstvo a prevencia – podporné služby rodine a jednotlivcom (sú odborné činnosti, ktoré majú zabrániť tomu, aby sa občan dostal do hmotnej alebo sociálnej núdze. Keď sa už tak stalo, sociálni pracovníci zisťujú jej príčiny a rozsah. Poskytujú občanovi, a hlavne rodine informácie o možnostiach. Ako sa z núdze dostať aleju zmierniť. Radia občanom, aká forma sociálnej pomoci by bola pre nich najvhodnejšia, vzhľadom na ich fyzický a psychický stav, ale aj majetkovú situáciu.)
- Klub dôchodcov (stretávanie starobných alebo invalidných dôchodcov)
- Osobná asistancia, prepravná služba – „mobilita „a „vykonávanie samoobslužných činností (riešenie týchto problémov sú najčastejšie spojené s občanom na starobnom alebo invalidnom dôchodku, t. j. starí a telesne postihnutí ľudia. Tieto skupiny výrazne uprednostňujú služby poskytované v domácom prostredí pred starostlivosťou v akomkoľvek zariadení Prepravná služba je v našom mikroregióne v ostatnom čase nutnosťou (dôsledok – nežije v jednej domácnosti viac generácií).
- Spoločné stravovanie, jedáleň pre dôchodcov (ide o zabezpečenie obeda pre dôchodcov alebo občanov s nepriaznivým zdravotným stavom v jedálni alebo inom zariadení spoločného stravovania).
- Terénne a ambulantné služby – opatrovateľská služba (poskytuje sa starým a chorým /prípadne deťom/ v ich domácom prostredí. Podľa potreby klienta mu opatrovateľka pomáha pri nevyhnutných životných úkonoch /osobná hygiena, kúpanie, obliekanie a vyzliekanie, donáška obedov/, pri nevyhnutných prácach v domácnosti /donáška nákupu, varenie, pranie a žehlenie/ a v kontakte so spoločenským prostredím (doprovod k lekárovi, na úrad, tlmočenie v posunkovej reči).
- Zabezpečenie výchovno-vzdelávacích aktivít z rôznych oblastí (garantovanie uspokojivej životnej úrovne pre zvyšujúci sa počet

starších ľudí, celoživotné vzdelávanie ako nástroj na udržanie kvality života seniorov).

Niektoré z hore uvedených služieb by bolo potrebné riešiť v rámci kooperujúceho mikroregiónu. Súčasťou komunitných sociálnych služieb sú aj služby poskytované v domácnosti toho obyvateľa, ktorý ich potrebuje. V domácom prostredí sa môžu poskytovať tie isté služby, ktoré sa poskytujú ambulantným spôsobom. Domáce a komunitné sociálne služby pre konkrétneho človeka sa môžu vhodne dopĺňať.

Služby, ktoré pokiaľ obec vo svojej pôsobnosti nevie poskytnúť, definuje ju ako požiadavku na vyššiu úroveň riadenia – VUC.

Pre ostatné sociálne skupiny je určovanie potrieb obtiažnejšie nielen z dôvodu veľkej rozmanitosti samotných potrieb, ale aj služieb, ktoré možno pre ich uspokojenie poskytnúť. Problematickým stále zostáva samotné zisťovanie početnosti jednotlivých skupín.

Pôsobenie tretieho sektora v oblasti sociálnych služieb v okresnom meste je veľké pozitívum. V spolupráci s týmito subjektami je možné pokryť širšie spektrum ako aj jednotlivé problémy a zabezpečiť pluralitu v ich poskytovaní, ktorá v konečnom dôsledku môže kladne vplývať aj na zvýšenie kvality služieb.

7. VÝSTAVBA

7.1. INDIVIDUÁLNA BYTOVÁ VÝSTAVBA

Pre zachovanie rastúcej tendencie populácie je potrebné vytvoriť lepšie podmienky na výstavbu rodinných domov, prípadne bytov. Najdôležitejším krokom v tejto oblasti je sprístupnenie pozemkov. Tu je potrebná dohoda s terajšími drobnými vlastníkami.

Rozvoj výstavby v obci rieši ÚPD obce Obišovce prijatá OZ v r. 2003. Pre zachovanie rázu obce je dôležité dobré architektonické riešenie a navrhovanie stavieb.

Okrem obytných stavieb rodinného, či bytového typu, je potrebné plánovať aj stavbu vyššie spomínaných ubytovacích zariadení, a to konkrétne ubytovne a chatiek. Ďalším krokom v tejto oblasti musí byť vybudovanie parkovacích plôch a ich úprava na požadovanú kapacitu áut.

Mladí ľudia, respektíve mladé rodiny, by sa nemuseli za lepším životom sťahovať do miest, a tým by prosperita obcí vo všeobecnosti rástla. To by bol veľmi kladný jav v oblasti rozvoja vidieka.

Stabilizujúcim a udržiavacím faktorom mladej populácie v obci môže byť rekonštrukcia voľného bytového fondu. V obci je množstvo obývaných starších RD, kde žije 1 max.2 staršie osoby. Tieto RD tvoria potenciálnu rezervu možností riešenia bytovej otázky a prístupu k lacnejšiemu bývaníu.

Príležitosťou a rozvojovým impulzom pre obec môže byť synchronizovanie prípadnej výstavby priemyselného parku v osi Košice-Prešov a pripravenej IBV v obci.

7.2. VÝSTAVBA MIESTNEJ A LOKÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

- Rešpektovať regulatívy schváleného ÚPN obce
- Vybudovať kanalizáciu pre 450 EO
- ČOV a vodovod, reálnym východiskom zásobovania pitnou vodou je spoločné riešenie obce spolu s energetickým areálom
- Obnovovať a budovať zberače povrchových vôd v obci, zabezpečovať dostatočné protipovodňové opatrenia v obci
- Rekonštruovať starú evanjelickú faru na dom opatrovateľskej služby s ordináciou lekára, resp. zriadiť dom dôchodcov, vývarovňou, rehabilitačné služby a pod. pre dôchodcov
- Zriadiť klub pre dôchodcov s kapacitou 20 miest
- Vybudovanie parkovacích plôch a ich úprava na požadovanú kapacitu cca 300 áut, prichádzajúcich do obce. Prioritou je zachytávanie áut od D1
- Vybudovanie chodníka pri štátnej ceste III/3460 od železničnej zastávky
- Spevňovať ABS úpravou novovzniknuté prístupové cesty v obci

8. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategické ciele: Ochrana a skvalitňovanie životného prostredia. Vybudovanie vysokej kvality ŽP, ktorá je prirodzenou súčasťou rastu kultúry života a ekonomických aktivít obyvateľov. Vybudovanie vodovodnej a kanalizačnej siete v obci. Vychádzajúc z prieskumov UPN VUC KSK a vlastných prieskumov má celý región aj obec Obišovce, vhodné predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu, vidieckej turistiky, cyklorutistiky, a pod. Tiež zimné športy vybavenie bežeckými dráhami, lyžiarskym vlekom a v priaznivom zimnom období aj klziskom Prostredie

je tiež vhodné pre zimnú a letnú rekreáciu po dostavbe niektorých vybavenosti.

V riešenom území je čistenie a úprava pitnej vody.

Pre obec je veľmi potrebné udržať stav životného prostredia v nad štandardnej úrovni. Všetky ostatné aktivity obce je treba prispôbiť tak, aby sa táto norma neporušila a bol zabezpečený trvaloudržateľný rozvoj obce.

Opatrenia:

- Rozšírenie a skvalitnenie enviromentálnej výchovy a vzdelávanie v predškolskom systéme i mimo neho,
- Podpora osvetu a záujmu širokej verejnosti v problematike ochrany a skvalitňovania životného prostredia, zjednodušenie prístupu obyvateľov ku komplexným informáciám o stave životného prostredia v obci.

Predpokladané prínosy:

- Dosiahnutie efektívneho systému enviromentálnej výchovy a vzdelávania v školách,
- Zvýšenie informovanosti obyvateľov a ich zapojenie do ochrany životného prostredia

8.1. Ochrana vôd

Ochrana vôd zahŕňa v sebe tieto oblasti:

- ochrana vodných tokov
- ochrana podzemných vôd
- ochrana zdrojov pitnej vody
- ochrana obce pred povodňami

Dosiahnutím štandardnej ochrany vodných zdrojov sa podstatne zníži riziko ochorenia obyvateľov.

Napomôcť by tomu malo vybudovanie kanalizácie, čím by sa podstatne znížilo riziko znečistenia podzemných vôd, ktoré sú v pre obyvateľov obce v súčasnosti jediným zdrojom pitnej vody.

K ochrane vôd patrí aj zabezpečenie rieky Svinky proti povodňam. Zníži sa tým riziko spojené s bývaním v rizikovej oblasti.

8.2. Odpad

Najlepším riešením, čo sa týka oblasti odpadu, je znížiť jeho produkciu. To je však veľmi náročné, ba na minimum až nemožné. Ideálnym riešením tohto problému je, v našej obci už zriadené, triedenie odpadu.

Veľkým problémom je okrem iného aj nerešpektovanie zákazov sypania smetia, a týmto spôsobom tvorené tzv. divoké skládky. Tomuto by sme mali zabrániť v čo najväčšej možnej miere hlavne preto, lebo niektoré druhy odpadu sú veľmi zdraviu škodlivé, a to nielen pre ich výrobcu, ale hlavne pre celé okolie. O tom by mal byť každý poučený, preto najlepšou „zbraňou“ proti takýmto praktikám je preventívna osвета.

8.3. OCHRANA OVZDUŠIA

Po ukončení plynofikácie obce, stav ovzdušia v obci zaznamenal pozitívny a kvalitatívny nárast. Cenové nárasty tohto média v posledných rokoch mierne zhoršujú dosiahnutý stav kvality ovzdušia v obci tak, že istý počet domácností sa vrátil k vykurovaniu a spaľovaniu dreva. Tento stav je zatiaľ únosný, keďže pôvodné znečisťovanie ovzdušia predovšetkým spôsobovalo vykurovanie uhlím.

Osobitnou kapitolou znečisťovania ovzdušia v obci je likvidácie odpadov z domácností a hlavne záhrad, spaľovaním. Tento nedovolený spôsob likvidácie razom mení prívetivú vidiecku krajinu na zadymenú stoku. Obec pre túto oblasť ochrany ŽP má veľké rezervy a doposiaľ dostatočne nevyužíva legislatívne a hlavne represívne nástroje, ktoré jej umožňuje legislatívne prostredie SR.

9. VZDELÁVANIE A ŠKOLSTVO

Strategické ciele: Dosiahnuť kompatibilitu vzdelania a kvalifikácie s požadovanou úrovňou EÚ. Cieľavedomé a kontinuálne prepojenie medzi dopytom na trhu práce v danej lokalite. Využitie zariadenia obecného úradu na rozvoj ľudských zdrojov a využívať možnosti ESF pre rekvalifikačné školenia pre lepšie uplatnenie nezamestnaných na trhu práce a programy ďalšieho vzdelávania v obci.

V obci je zriadená materská škola s kapacitou 25 detí. Základnú školu obec zatiaľ nemá a o jej založení v blízkej budúcnosti ani neuvažuje, lebo kapacita ZŠ v susednej obci Kysak, je dostatočne vyhovujúca aj pre žiakov z Obišoviec.

Okrem vzdelania pre deti boli v roku 2003, Obecným úradom v Obišovciach zavedené kurzy pre nezamestnaných, a to v týchto odboroch: stolárstvo, včelárstvo a kurz anglického jazyka, ktorých sa zúčastnilo 15 nezamestnaných z Obišoviec a 5 nezamestnaných z blízkeho okolia. Projekt bol financovaný z prostriedkov predvstupového fondu Phare, v rámci GSR a RLZ.

V prípade nejakého projektu by sa činnosť daných, ale podľa potreby aj iných kurzov mohla zaviesť, prípadne obnoviť. V rámci efektívneho využitia rozsiahleho objektu MŠ, plánuje obec organizovať ďalšie vzdelávacie aktivity aj pre ostatnú populáciu obce. Prioritnou cieľovou skupinou zámeru sú deti a mládež. Tieto vzdelávacie zámery sú silne podporované štrukturálnymi fondmi EÚ.

Po predpokladanom zlepšení celkovej životnej úrovne, by si obec mohla dovoliť organizovať prípadne niekoľkohodinové rýchlokurzy, respektíve prednášky pre všetkých obyvateľov obce na rôzne aktuálne témy, ako napr. zdravý životný štýl, racionálne hospodárenie v domácnosti ... , prípadne podľa žiadosti určitého počtu obyvateľov aj niečo iné. Aj takýmto spôsobom by mohli občania pocítiť zlepšenie celkovej ekonomicko-sociálnej situácie v spoločnosti, konkrétne v Obišovskej. Ľudia by boli lepšie informovaní o všetkých aktuálnych témach, problémoch, situáciách a o rôznych životných postojoch, spôsoboch lepšieho a zdravšieho života. Pre deti a mládež je naplánované zriadenie činnosti Strediska záujmovej činnosti. Na tento účel budú použité už spomínané priestory MŠ a KD.

10. SAMOSPRAVA OBCE

Od vzniku samosprávnych orgánov v mestách a obciach SR v r. 1990, aj obec Obišovce v správe vlastných vecí prechádza prudkým vývojom. Začiatky samosprávy charakterizovalo hľadanie a tvorba základov vlastnej identity, ktoré v 2. polovici 90.tých rokov rýchlo prešlo do významných investičných impulzov v obci – IBV v lokalite bývalej farskej záhrady, plynofikácie a jej rozšírenia, obnovy miestnych komunikácií a elektrickej siete nn. Od r. 2000 do r. 2005 samospráva obce úspešne koordinovala výstavbu 0,7 km protipovodňových opatrení v intraviláne obce a v centre obce rekonštruovala chodník veľa št. komunikácie v dĺžke 470m. Vcelku originálne bol v roku 2005 obnovený a upravený obecný most, ktorý v súčasnosti dokáže eliminovať extrémne náporov povodňových privalových vln do intravilánu obce. Bezproblémový pre občanov obce bol presun kompetencií zo štátu na obec, kde bola stabilizovaná funkčnosť materskej školy v obci, obnovená jej budova v roku 2018. Zriadená spoločná úradovňa pre 40 obcí v Košiciach. Od r. 2000 sa v obci rozrastajú aktivity občianskych hnutí, napr. OZ Ekosvinka, Karmel, Sútok a pod. Žiaľ ich činnosť v roku 2020 zanikla v obci Obišovce. Obec od r. 2001 používa vlastné symboly, registrované v heraldickom registri SR. Kľúčovým rozhodnutím pre podporu rozvoja obce bolo spracovanie a schválenie ÚPN obce v r. 2000 až r. 2003.

V súčasnosti samosprávu tvorí 5 členné obecné zastupiteľstvo, starosta, hlavný kontrolór obce a dve komisie. Obec je súčasne aj najväčším zamestnávateľom obyvateľov obce. Zamestnáva 8 osôb, z toho 4 ženy v materskej škole, 2 technickí zamestnanci, 1 administratívna pracovníčka a starostu obce. Samospráva obce svojou aktívnou politikou sa snaží iniciovať získavanie a implementáciu rôznych projektov, ktoré prispievajú k trvalej udržateľnému rozvoju obce. Vytvorením pracovných príležitostí v obci pri implementácii projektov obec zároveň zvyšuje aj verejnoprospešné služby pre svojich občanov.

11. PARTICIPÁCIA OBČANOV

Participácia občanov na správe vecí verejných v obci Obišovce je jednou zo základných metód riadenia rozvojových procesov. Je to metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať strategické a rozvojové aktivity, sociálne služby a dosiahnuť trvalo udržateľný rozvoj tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám jednotlivých občanov, participácia verejnosti je zároveň otvorený proces zisťovania potrieb a zdrojov, ako aj hľadanie najlepších riešení vo všetkých oblastiach služieb občanom. Takéto plánovanie chce úspešne pokračovať v tradíciách občianskej participácie, ktorá bola ocenená aj v materiáloch „Participácia v samospráve“ od Transparency International Slovensko, vid' téma „...komunitné prieskumy na str.14“ z r. 2005. Proces verejného vypočutia implementovala obec Obišovce pri obstarávaní ÚPN v r. 2001-2003. Príkladom tohto pokračovania je uskutočnený dotazníkový prieskum v obci v mesiacoch január až marec 2006, ktorého zistenia boli doplnené do plánu a taktiež potreba zvolať verejné zhromaždenie pre získanie podnetov, návrhov od občanov pre rozvoj obce. Verejné zhromaždenie sa konalo 14.03.2020 z ktorého vzišlo Uznesenie č. 105/2020, ktoré tvorí prílohu tohto plánu. Závery uvedené v uznesení boli doplnené v tomto pláne sociálneho hospodárskeho rozvoja obce Obišovce na roky 2022-2027.

12. ZÁKONY A VYHLÁŠKY

Zákon č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

Zákon č. 416/2001 Z. z. o prechode pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky na úseku cestovného ruchu

Zákon č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach

Zákon č. 50/1976 Z. z. stavebný zákon

Zákon č. 79/2015 Z. z. zákon o odpadoch

13. ZÁVER

V súčasnosti v Slovenskej republike prebieha zložitý proces na politickej a hospodárskej scéne, ktorá je poznačená v dôsledku ťažkých rokov 2020-2022 pandémiou COVID-19. Samozrejme aj samosprávy utrpeli značnú ujmu. Po vypuknutí vojny na Ukrajine vo februári 2022 došlo v dôsledku toho k navýšeniu cien energií (plyn a elektrina).

Hlavným cieľom tohto dokumentu je zlepšovať kvalitu života občanov a sociálnu súdržnosť obce, najmä vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a tvorbu pracovných príležitostí, presadzovať koncept trvalo udržateľného rozvoja tak, aby sa obec v rámci Košického kraja a SR stala plnohodnotnou.

DOTAZNÍK

(určený pre jednotlivcov, obyvateľov obce, pripravený Nadáciou Socia)



Vážená pani, Vážený pán,

dovoľte, aby sme Vám poďakovali za spoluprácu a čas, ktorý nám venujete pri vyplňaní nasledujúceho dotazníka, ktorý je anonymný. Dotazník bude slúžiť pre potreby Obce Obišovce, mapuje Vaše sociálne potreby a jeho výsledky budú podkladom pre prípravu kvalitnej koncepcie sociálnych služieb našej obci.

Inštrukcie- spôsob odpovedania:

Krúžkuj prosím písmeno pred odpoveďou. Napr. a. dôchodca

Sociálna situácia respondenta

1. Môžete sa zaradiť podľa Vašej súčasnej sociálnej situácie do niektorej z uvedených kategórií? (môžete zakrúžkovať aj viac alternatív)
 - a. dôchodca
 - b. nezamestnaný
 - c. osamelý rodič s maloletým dieťaťom
 - d. občan v sociálnej núdzi
 - e. občan s telesným postihnutím (akým presne?)
.....
 - f. občan so zmyslovým postihnutím (akým presne?)
.....
 - g. občan s mentálnym postihnutím
 - h. občan s duševnou chorobou
 - i. občan s autizmom
 - j. občan po výkone trestu
 - k. občan bez prístrešia (bezdomovec)
 - l. bývalý odchovanec detského domova
 - m. chronický chorý občan (aká choroba presne?)
.....
 - n. obeť domáceho násillia
 - o. občan závislý na alkohole alebo iných psychotropných látkach
 - p. iné (uvedte presne)
.....
 - q. príbuzný občana z niektorej z vyššie uvedených kategórií (uvedte presne ktorej)
.....
.....
2. Aký je Váš súčasný sociálny problém? (môžete zakrúžkovať aj viac alternatív)
 - a. problém s mobilitou

- b. s vykonávaním sebaobslužných úkonov
- c. s uplatňovaním práva na vzdelanie
- d. s nedostupnosťou zdravotníckej starostlivosti
- e. s pracovnou integráciou
- f. s pomocou pre využívanie voľného času, pri športových a kultúrnych aktivitách
- g. so zabezpečením prípravy stravy
- h. s potrebnou rehabilitáciou
- i. iné

(uved'te).....

.....

.....

.....

3. Na ktoré organizácie ste sa už obrátili v snahe riešiť svoj sociálny problém?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. S akým výsledkom?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Využívate v súčasnej dobe nejaké poskytované služby vy osobne alebo niekto z Vašej rodiny?

a) Ak áno aké? (zakrúžkujte príslušné písmeno v tabuľke)

b) Ako hodnotíte poskytované sociálne služby?

(Hodnotte na škále od 1 do 5 ako v škole, 5=najhoršie a 1=najlepšie. Znamku zapíšete do tabuľky k danej službe a jej hodnotenej charakteristike.)

- ich kvalitu - K
- dostupnosť - D
- dodržiavanie ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb - LP
- poskytované súkromie – S
- odbornosť personálu - OP

	Sociálne služby	Charakteristiky				
		K	D	LP	S	OP
a	poradenstvo a prevencia					
b	domov sociálnych služieb pre deti					
c	domov sociálnych služieb pre dospelých					
d	domov dôchodcov					
e	domov – penzión pre dôchodcov					
f	zariadenie chráneného bývania					
g	detský domov					
h	náhradná rodinná starostlivosť – pestúnske rodiny					
i	profesionálne rodiny					
j	domov pre osamelých rodičov					
k	stanica opatrovateľskej starostlivosti					
l	útulok					
m	krízové stredisko					
n	resocializačné zariadenie pre drogovovo závislých občanov					
o	rehabilitačné stredisko					
p	zariadenie opatrovateľskej služby					
q	klub dôchodcov					
r	jedáleň pre dôchodcov					
s	stredisko osobnej hygieny					
t	práčovňa					
u	terénna opatrovateľská služba					
v	prepravná služba					
w	vývarovňa					
x	terénna sociálna služba					
y	hospice					
z	osobná asistencia					
-	iné (uvedte presne)					

6. Aké sociálne služby uprednostňujete? (zakrúžkujte)

- sociálne služby poskytované v inštitúcii s kapacitou nad 50 klientov
- sociálne služby poskytované v inštitúcii s malou kapacitou
- sociálne služby poskytované u Vás doma
- sociálne služby poskytované v meste/obci
- odborné poradenstvo

7. Aké sociálne služby chýbajú vo vašom meste/obci? (Zakrúžkujte aspoň tri.)

- poradenstvo a prevencia

.....

- b. domov sociálnych služieb pre deti
.....
- c. domov sociálnych služieb pre dospelých
.....
- d. domov dôchodcov
.....
- e. domov – penzión pre dôchodcov
.....
- f. zariadenie chráneného bývania
.....
- g. detský domov
.....
- h. náhradná rodinná starostlivosť – pestúnske rodiny
.....
- i. profesionálne rodiny
.....
- j. domov pre osamelých rodičov
.....
- k. stanica opatrovateľskej starostlivosti
.....
- l. útulok
.....
- m. krízové stredisko
.....
- n. resocializačné zariadenie pre drogovu závislých občanov
.....
- o. rehabilitačné stredisko
.....
- p. zariadenie opatrovateľskej služby
.....
- q. klub dôchodcov
.....
- r. jedáleň pre dôchodcov
.....
- s. stredisko osobnej hygieny
.....
- t. pracovňa
.....
- u. terénna opatrovateľská služba
.....
- v. prepravná služba
.....
- w. vývarovňa
.....
- x. terénna sociálna služba
.....

y. hospice

.....
.....

z. osobná asistencia

.....
.....

- iné

.....
.....

.....
.....

.....
.....

Základné údaje o respondentovi

1. Pohlavie:

a. muž b. žena

2. Vek:

a. 15- 26 rokov
b. 27 -40 rokov
c. 41- 60 rokov
d. 61- 75 rokov
e. nad 75 rokov

b. ženatý/ vydatá
c. rozvedený/ -ná
d. vdovec/ vdova

5. Počet detí:

a. bez detí
b. 1-2 detí
c. 3-4 detí
d. 5 a viac detí

c. poberateľ
sociálnej pomoci
d. invalidný
dôchodca

e. osoba so
zmenenou
pracovnou
schopnosťou

f. rodič na
materskej
dovolenke

g. iné (*uvedte
presne*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Vzdelanie:

a. Základné
b. SOU (bez maturity)
c. SOU (s maturitou)
d. SŠ
e. VŠ

6. Národnosť:

a. slovenská
b. česká
c. maďarská
d. rómska
e. iná

.....(*vypíšte*)

7. Vaša sociálna
situácia:

a. zamestnaný
b. nezamestnaný

4. Rodinný stav:

a. slobodný/ -ná

Ďakujeme Vám za spoluprácu.

Rokovanie č.14 Obecného zastupiteľstva v Obišovciach
U Z N E S E N I E zo zasadnutia Obecného zastupiteľstva
konaného dňa 07.10.2020

Uznesenie č. 105 /2020

Obecné zastupiteľstvo Obce Obišovce v súlade s § 11 ods. 4 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov k bodu rokovania

Č. 3 Vyhodnotenie verejného zhromaždenia konaného dňa 5.9.2020

- Aktualizácia PHSR
- Vodovod, kanalizácia
- Vybudovanie chodníka k ev. kostolu od železničného priestestia- zastávky ŽSR
- Vybudovanie spevnenej plochy- parkovisko pri novom cintoríne
- Vybudovanie multifunkčného ihriska

A: Berie na vedomie

- Závery z verejného zhromaždenia občanov obce Obišovce, konaného dňa 05.09.2020

B: Schvaľuje

- Aktualizáciu dodatku PHSR obce Obišovce

Hlasovanie:

Prítomní: Zuzana Síkorová, Mg. Marianna Sviatková , Jozef Legath,
ZA: Zuzana Síkorová, Mg. Marianna Sviatková, , Jozef Legath,
PROTI: 0
ZDRŽAL SA: 0

V Obišovciach 07.10.2020



Mária Baboľová
Mária Baboľová- starostka obce

Funkčné obdobie 2018-2022

Rokovanie č.10 Obecného zastupiteľstva v Obišovciach
U Z N E S E N I E zo zasadnutia Obecného zastupiteľstva
konaného dňa 05.02.2020

Uznesenie č. 76/2020

Obecné zastupiteľstvo Obce Obišovce v súlade s § 11 ods. 4 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov k bodu rokovania

Č. 3. Prerokovanie činnosti obce Obišovce

d) Návrh na vypracovanie dodatku PHSR / Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja / obce Obišovce- dotazník pre občanov

A: Navrhuje

Zvolať verejné zhromaždenie pre získanie podnetov, návrhov od občanov obce pre rozvoj obce a to na 14.3.2020 o 17.00 hod. v Kultúrnom dome Obišovce.

Hlasovanie:

Prítomní: Štefan Ščepita, Zuzana Sikorová, Mg. Marianna Sviatková, Jozef Legath

ZA: Štefan Ščepita, Zuzana Sikorová, Mg. Marianna Sviatková, Jozef Legath

PROTI: 0

ZDRŽAL SA: 0



V Obišovciach 05.02.2020


Mária Babol'ová- starostka obce

Funkčné obdobie 2018-2022

Rokovanie č.4 Obecného zastupiteľstva v Obišovciach
U Z N E S E N I E zo zasadnutia Obecného zastupiteľstva
konaného dňa 7.6.2023

Uznesenie č. 32/2023

Obecné zastupiteľstvo Obce Obišovce v súlade s § 11 ods. 4 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov k bodu rokovania

3. Činnosť obce

a) *Návrh Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Obišovce na roky 2022 - 2027*

Obecné zastupiteľstvo Obce Obišovce

A: Schvaľuje

Schvaľuje *plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Obišovce na roky 2022 - 2027*

Hlasovanie:

Prítomní: Tomáš Beniš, Jozef Legath, Štefan Ščepita, Zuzana Sikorová, Mg. Marianna Sviatková

ZA: Tomáš Beniš, Jozef Legath, Štefan Ščepita, Zuzana Sikorová, Mgr. Marianna Sviatková

PROTI: 0

ZDRŽAL SA: 0

V Obišovciach 7.6.2023



Mária Babořová – starostka obce

Funkčné obdobie 2022-2026